

Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi

Determination of Factors Affecting Profitability of Equity Capital of Foreign Capital Deposit Banks in an Inflationist Environment

Ersan Özgür¹

DOI: [10.59445/ijephss.1594998](https://doi.org/10.59445/ijephss.1594998)

Atf / Cite: Özgür, E. (2025). Enflasyonist ortamda yabancı sermayeli mevduat bankalarının öz sermaye kârlılığına etki eden faktörlerin belirlenmesi, *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences*, 8(1), 61-80, <https://doi.org/10.59445/ijephss.1594998>

Araştırma Makalesi / Research Article

Makale İlk Gönderim Tarihi / Recieved (First): 03.12.2024

Makale Kabul Tarihi / Accepted: 11.01.2025

Lisans Bilgisi / License Information: Bu çalışma, Creative Commons Atf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı (CC BY NC) ile lisanslanmıştır. / *This work is licensed under Creative Commons Attribution-Non Commercial 4.0 International License (CC BY NC).*

İntihal Kontrolü / Plagiarism Checks: Bu çalışma, iThenticate yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir. / *This article has been scanned by iThenticate. No plagiarism detected.*

Özet

Türkiye’de mevcut faaliyette bulunan yabancı sermayeli mevduat bankaları 2022 yılı itibariyle bankacılık sektöründe toplam aktifler yönünden %20 paya ulaşmış bulunmaktadır. Bu çalışma ile yabancı sermayeli bankaların enflasyonist ortamda öz sermaye kârlılıklarını etkileyen faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmıştır. Panel veri analizi uygulanması gerçekleştirilen çalışmada bağımlı değişken olarak Net Kâr / Öz Sermaye oranı kullanılmıştır. Çalışmaya göre; bir dışsal değişken olarak enflasyon oranının öz sermaye kârlılığına pozitif etkisinin olduğu ve enflasyon arttıkça öz sermaye kârlılığının da arttığı, 2017 yılında başlayan ve takip eden yıllarda hızla artan yüksek enflasyonlu dönemde ise enflasyonun öz sermaye kârlılığı ile istatistiki olarak anlamlı bir ilişkisinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Elde edilen analiz sonuçları değerlendirildiğinde ise, modelin anlamlı ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama gücünün %53.98 oranında olduğu ortaya çıkmıştır. Bağımsız değişkenlerden FGEL ve ENF %1 anlamlılık düzeyinde öz sermaye kârlılığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı pozitif etkiye sahip iken, FGİD %1 anlamlılık düzeyinde öz sermaye kârlılığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı negatif etkiye sahiptir. Bu çalışma ile enflasyon düzeyinin bankaların öz sermaye kârlılığını nasıl etkilediği, enflasyonun istikrarlı olduğu dönemde yüksek seyrettiği dönem arasında farklılık bulunup bulunmadığı ile seçilen faktörlerin kârlılığa ne miktarda ve hangi yönde etkide bulunduğu hususunda literatüre katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı Sermayeli Bankalar, Öz Sermaye Kârlılığı, Panel Veri Analizi.

JEL Kodu: C33, G17, G21

Abstract

As of 2022, foreign-capital deposit banks operating in Türkiye have reached a 20% share in the banking sector in terms of total assets. In this study, it is aimed to determine the factors affecting the return on equity of foreign-capital deposit banks in the inflationary environment. In the study, where panel data analysis was applied, Net Profit / Equity ratio was used as the dependent variable. According to the study; it has been concluded that the inflation rate as an external variable has a positive effect on the return on equity and that the return on equity increases as inflation increases, but during the period of high inflation that started in 2017 and increased rapidly in the following years, inflation rate did not have a statistically significant relationship with return on equity. When the results of the analysis were evaluated, it was revealed that the explanatory power of the model and independent variables was 53.98%. While the independent variables, FGEL and ENF have a statistically significant positive effect on return on equity at the 1% significance level, FGID has a statistically significant negative effect on return on equity at the 1% significance level. It is evaluated that this study will contribute to the literature on how the inflation level affects

¹ Dr. / PhD, TBMM Kamu Denetçiliği Kurumu / Grand National Assembly of Türkiye Ombudsman Institution, ersanozgur@yahoo.com, ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-6165-4556>

Ersan Özgür

***Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye
Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi***

***Vol: 8 Issue: 1
Winter 2025***

banks' equity profitability, whether there is a difference or not between the period when inflation is stable compared to the period when it is high, and to which amount and in what direction the selected factors affect profitability.

Keywords: Foreign Capital Banks, Return On Equity, Panel Data Analysis.

JEL Kodu: C33, G17, G21

1. Giriş

Bankacılık sektörü, ülke ekonomisinin büyümesi ve gelişmesi yönünden önemli bir konuma sahiptir. Bankalar genel olarak; sermaye birikiminin sağlanması, işletmelerin gelişmesi ve ekonomik zenginliğin artması için piyasalarda önemli bir rol üstlenmektedir. Bankacılık sisteminin güçlü olması ve sürdürülebilir kârlılığının gerçekleşmesi finansal istikrarın sağlanmasına destek olmaktadır (Taşkın, 2011: 289).

Türkiye’de piyasa ekonomisi özellikle 24 Ocak kararları sonrasında uygulanmaya başlamıştır. Bu dönemde uluslararası sermaye dolaşımını denetlemek için kısıtlamalar terk edilerek ulusal finans sektörü dış dünyaya açılmaya başlamıştır. Bu dönemde alınan kararlar doğrultusunda finansal sistemde bankacılık sektörünün önemi artmış ve yabancı sermaye teşvik edilmesi ile birlikte Türk bankacılık sektörüne yabancı sermayenin girişi artarak devam etmiştir (Koyuncu ve Şahan, 2011: 259-260).

24 Ocak kararları ile birlikte ayrıca finansal serbestleşme yönelimleri ile bankacılık sektöründe önemli bir farklılaşma söz konusu olmuş ve bu dönemde finansal enstrüman çeşitliliği artmıştır. Öte yandan bu dönemde Türkiye ekonomisi uzun bir süre yüksek enflasyon oranı, artan kamu borçları ve yüksek faiz gibi makroekonomik sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. 2000’li yılların başında bu sorunlar daha da artmış ve yaşanan siyasi istikrarsızlık ile birleşerek sonunda finans sektörünün tetiklediği finansal ve ekonomik krizler ile karşı karşıya kalınmıştır. Bu dönemde yüksek oranda artan faiz bankaların öz sermayelerini azaltıcı etkiye sahip olmuş ve bankaların sermaye yeterlilik oranlarını ciddi oranda düşmüştür. Bu süreçte birçok banka çeşitli sebeplerle ve özellikle sermaye yetersizliği dolayısıyla Tasarruf Mevduatı Sigorta Fonu’na devredilmiştir. Kasım 2002 seçimlerini takiben ülkede siyasi istikrarın sağlanması ile birlikte ekonomik büyüme oranında artışlar kaydedilmiş ve özellikle dezenflasyon süreci ile birlikte fiyat istikrarı sağlanmıştır (Sarıtaş vd., 2016: 88). Süreç içerisinde yabancı sermaye akımları gelişerek günümüzde bankacılık sektörü içindeki yabancı banka payı %20’ye ulaşmıştır.

Dünya çapında ülkeler arasında karşılaştırma yapıldığında, finansal istikrarın sağlanması açısından uygulamalar birbirinden önemli farklılıklar göstermektedir. Merak edilen bir konu, yabancı bankaların girişinin yerli bankacılık firmalarına nasıl etkide bulunacağıdır. Prensip olarak, yabancı girişi, yerel yapıların rekabet dolayısıyla daha etkin çalışmasını sağlayabilir ve işletme maliyetlerini düşürmeleri ile yabancıların kalıcı olarak ülkede kalmaları zorlaşabilir. Bu etkilerin her ikisi de yabancı girişinin genel refahı iyileştirmesine olumlu etkide bulunduğu sonucunu doğurur. (Demirgüç-Kunt ve Huizinga, 1999:407)

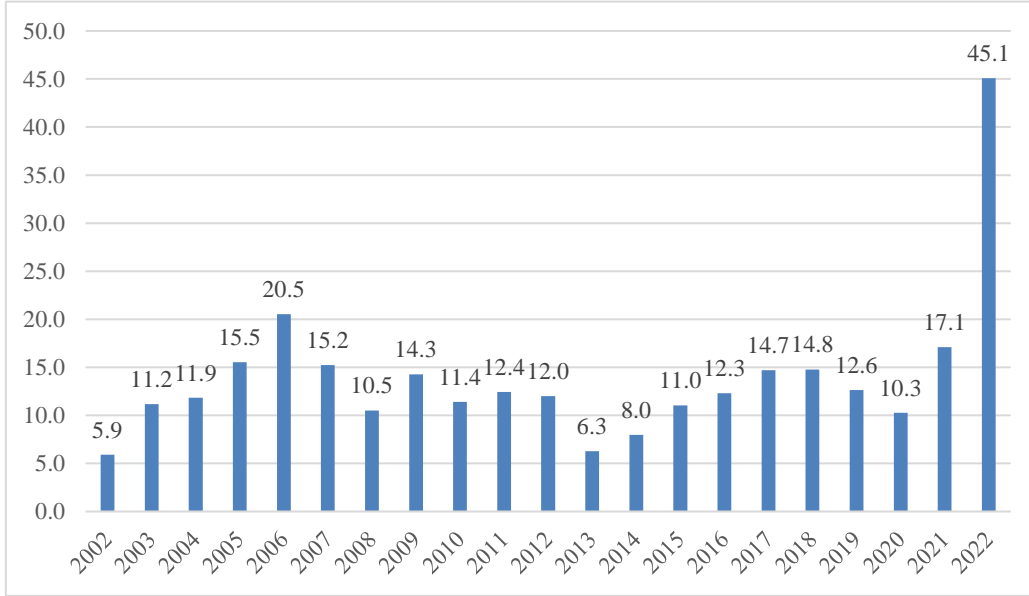
Sermayesinin % 50’sinden fazlası kurulu olunan yabancı ülkede yerleşik gerçek veya tüzel kişilere ait olan ve yönetim ve denetimi bu kişiler ya da temsilcileri tarafından kontrol edilen bankalar yabancı sermayeli banka olarak tanımlanmaktadır. Yabancı bankalar, merkezleri başka ülkelerde bulunan esas işletmenin dışarıdaki bir şubesi olabildiği gibi, doğrudan yabancı sermayeyle o ülkede kurulmuş da olabilir. (Delikanlı, 2018:45)

Türkiye’de yabancı sermayeli bankalarla Türk bankaları arasında düzenlemeler açısından bir ayırım bulunmamaktadır. Yabancı sermayeli bankaların Türkiye’de faaliyet göstermesine ilişkin hususlar 4389 Sayılı Kanunun 7 maddesi üçüncü fıkrasında “Türkiye’de şube açmak suretiyle faaliyet gösterecek yurtdışında kurulu bankaların; a)Türkiye’ye ayrılan ödenmiş sermayelerinin (2) numaralı fıkranın (d) bendinde belirtilen miktardan az olmaması, b) Kuruldukları veya faaliyette buldukları ülkelerde mevduat kabul etmelerinin veya bankacılık işlemleri yapmalarının yasaklanmamış veya kısıtlanmamış olması, şarttır.” hükmüyle düzenlenmiştir.(TBB, 2005:8)

Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi

Öz sermaye miktarı bir finansal kurumunun üstlenilebileceği riskin düzeyini belirleyen temel faktörlerden birisidir. Öz sermaye kârlılığı ise, bir şirketin öz sermayesiyle ne kadar kâr elde ettiğini gösteren bir finansal performans ölçüsüdür. Şirketin net kârını öz sermayesine bölerek hesaplanır. Yabancı sermayeli mevduat bankalarının 2002-2022 yılları arasındaki öz sermaye kârlılığı aşağıdaki tabloda verilmektedir.

Şekil 1. Yabancı Sermayeli Mevduat Bankaların Öz Sermayelerinin Kârlılığı 2002-2022

Kaynak: Türkiye Bankalar Birliği, 2023

Yabancı sermayeli mevduat bankalarının 2002-2022 yılları arasında öz sermaye kârlılığı değerlendirildiğinde; 2005-2007 yıllarında, 2017-2018 yıllarında ve 2021-2022 yıllarında %15'e yakınsayan ve daha üzerinde kârlılığa sahip olduğu, 2008-2014 yılları arasında %10 civarında ve daha altında kârlılığa sahip olduğu görülmektedir. Bu kârlılık oranlarının genel ekonomi ile bağlantısı olduğu ifade edilebilir. Özellikle enflasyon oranları ile bağlantılı olarak değerlendirilmesi yerinde olacaktır. Bu doğrultuda enflasyon ve etkileri hakkında bilgi verilmesi gerekmektedir.

Enflasyon ekonomide açıklanması gereken önemli bir kavramdır. Çünkü toplumdaki tüm ekonomik birimler fiyatlar genel düzeyindeki farklılıklardan önemli ölçüde etkilenmektedir. Enflasyonist ortamda paranın alım gücü azaldığı dolayısıyla daha önce satın alınan miktarda alım imkânı sağlanamamaktadır. Yüksek enflasyon ekonomik birimlerin harcama davranışlarını etkilediği için piyasalarda büyük dalgalanmalara yol açmakta ve geçmiş dönemin piyasa alışkanlıklarını bozmaktadır. Enflasyon düzeyinin ölçülmesi ve dezenflasyon politikaları ile yüksek enflasyon oranının dizginlenmesi ekonomi yönetimlerinin hassasiyetle çalışması gereken bir konudur. Türkiye'de enflasyon oranı Türkiye İstatistik Kurumunca (TÜİK) hesaplanmaktadır. Kurum tarafından farklı fiyat endeksleri oluşturulmakta olup, bu yönde tüketici fiyat endeksi (TÜFE), üretici fiyat endeksi (ÜFE) gibi fiyatlar genel düzeyindeki değişimin yönünü belirleyen birçok endeks söz konusudur. Uygulamada en sık kullanılan fiyat endeksleri; TÜFE ve ÜFE'dir (Kantar ve Öndeş 2022: 40-41).

Yüksek oranlı enflasyon yaşanan bir ortamda ekonomik birimlerin davranışları ve yatırım alışkanlıkları değişebilmektedir. Ekonomik birimler yüksek enflasyon dönemlerinde uzun vadeli pozisyon almaktan kaçınırlar. Enflasyonist dönemlerde bir tedbir olarak uygulanan sıkılaştırıcı para politikalarının sonucu olarak faizler artış sürecinde olduğundan tasarruf sahipleri kısa vadeli mevduatlara yönelmelidir. Bu durum bankaların faiz riskini arttıran bir etkiye sahiptir. Sonuç olarak,

Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi

enflasyonist ortam; ekonomik birimlerin varlıklarını etkilemekte, tüketim ve yatırım davranışlarını değiştirmekte, bankaların mali yapısını etkilemekte ve sonuç olarak finansal sistemde ve piyasalarda bozucu etkisi bulunmaktadır (Kurt, 2023: 8).

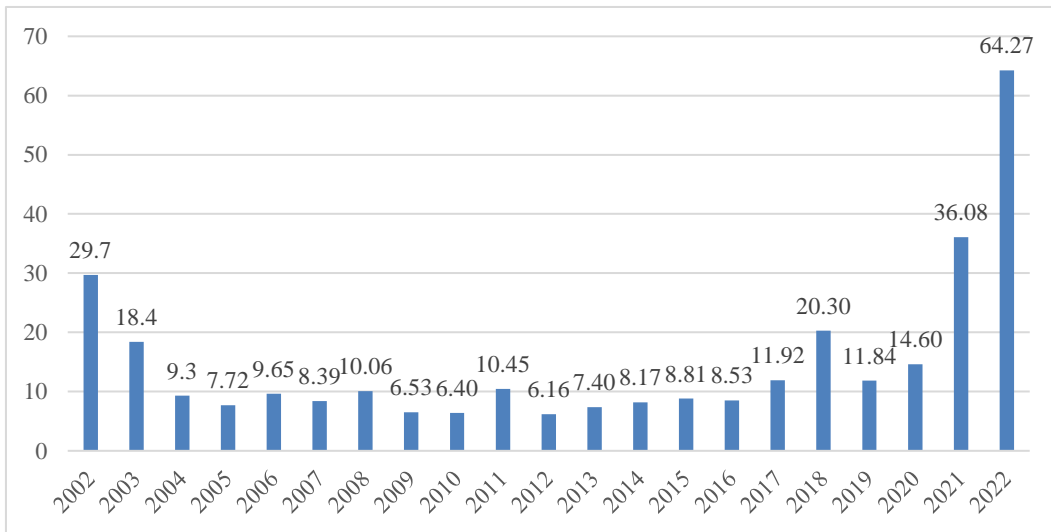
Enflasyon, en temelde iktisadi birimlerin ellerinde tuttukları ve getirisi olmayan para üzerinde bir “vergi” etkisi oluşturarak toplumsal refah kaybına yol açmaktadır. Bununla beraber fiyatların sıklıkla değiştiği bir ekonomide görece fiyatlar da değişeceği için kaynakların etkin dağılımında yaşanacak olan aksaklıklar da önemli bir verimlilik problemini beraberinde getirecektir. Enflasyonun neden olduğu sorunları inceleyen akademik literatür, yüksek enflasyonun uzun dönemli büyüme, yatırımlar, finansman maliyetleri, finansmana erişim ve gelir dağılımı gibi birçok temel makroekonomik değişkeni olumsuz etkilediği konusunda çok güçlü kanıtlar sunmaktadır (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2018: 6-7).

Bankaların enflasyon dönemlerinde kredi hacmindeki artışa paralel olarak toplanan mevduatlarında da artış kaydedilmektedir. Faiz oranlarında mevduat ile kredi faiz makasının açılması sonucunda bankaların kârları da büyümektedir. Enflasyon oranında hızlı artış ve süregelen yapı bankaların bilançolarında birçok kalemi önemli ölçüde etkileyebilmektedir.

Makroekonomik faktörlerdeki değişim faiz marjlarını etkileyebilmektedir. Yüksek enflasyon faiz marjlarının daha yüksek olmasına bunun sonucunda karlılığın da artmasına etkide bulunduğu görülmektedir. Enflasyon, daha yüksek kâr, daha fazla işlem ve genellikle daha kapsamlı şube ağları ve ayrıca bankalarda daha yüksek gelir oluşmasını sağlamaktadır. Enflasyon ile banka kârlılığı arasında pozitif ilişki bulunmakta olup, banka gelirleri enflasyon ile birlikte banka maliyetlerinden daha fazla arttığı değerlendirilebilir. Ayrıca, yüksek reel faiz oranları, daha yüksek faiz marjlarına ve artan kârlılığa işaret etmektedir. (Demirgüç-Kunt ve Huizinga, 1999:383)

Fiyatlar genel seviyesinin yükselmesi ekonomide çok büyük değişikliklere sebep olduğu için enflasyonun etkilerinin araştırılması gerekli görülmektedir. Bu çalışmada TÜFE dikkate alınmış olup, analiz uygulamasında da belirtilen enflasyon oranları kullanılmıştır. Bu hususta TÜFE kullanılması, piyasayı anlamak ve dönemsel olarak daha çok hane halkı davranışlarını ve etkileşimini değerlendirmek için böyle bir tercihte bulunulmuştur. Türkiye’de TÜFE’nin 2002-2022 yılları arasındaki gelişimi aşağıdaki grafikte gösterilmektedir.

Şekil 2. Tüketici Fiyat Endeksi Oranları 2002-2022

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu, 2024

**Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye
Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi**

2001 yılında bankacılık alanında yapılan yasal düzenlemelerin etkisi ve sağlanan ekonomik ve siyasi istikrar ile 2004 yılından itibaren 2018 yılına kadar geçen dönemde enflasyon oranı nispeten düşük seviyede olduğu görülmektedir. 2018 yılından itibaren yaşanan önemli ekonomik ve siyasi olayların ardından 2020 yılı itibariyle enflasyon oranında ciddi bozulmanın ana nedeni olarak tüm dünyayı etkileyen COVID 19 salgını olduğu söylenebilir.

Türk bankacılık sisteminde hatırı sayılır bir paya sahip bulunan yabancı sermayeli mevduat bankalarının öz sermaye kârlılığını etkileyen faktörler hakkında araştırma yapılması önemli görülmektedir. Bu doğrultuda uygulama çalışmasının temel amacı, Türk bankacılık sektöründe 2022 verilerine göre %20 paya sahip yabancı sermayeli mevduat bankaların öz sermaye kârlılığına etki eden faktörlerin enflasyon oranında yaşanan artış da dikkate alınarak tespit edilmesidir. Bu çalışmada, Türkiye’de kurulmuş mevcut 2010-2022 yılları arasında faaliyette bulunmuş 12 adet yabancı sermayeli mevduat bankası kapsam içinde örneklem olarak değerlendirilmektedir. Enflasyonist ortam ile ilişkili analiz gerçekleştirileceği dolayısıyla Türkiye ekonomisinde 2010 yılında TÜFE’nin dip seviyeye inerek 6,40 oranından 2011 yılında hızlı bir şekilde yükselmek suretiyle 10,45 seviyesine ulaşması TÜFE’de ciddi bozulmaya işaret olduğundan bu çalışmada analize konu bankaların 2010-2022 yılları arasında 13 yıllık verisi kullanılmaktadır.

Çalışmada 12 yabancı sermayeli bankanın 13 yıllık dönemde çok sayıda verisinin değerlendirmeye konu olması dolayısıyla uygulama çalışmasında panel veri analizi yöntemi kullanılmaktadır. Çalışmanın analiz uygulamasında bağımlı değişken olarak Net Kâr/Öz Sermaye oranına etki eden faktörler belirlenmeye çalışılmaktadır. Bu çalışma, yabancı sermayeli mevduat bankaları ile ilgili uygulama itibariyle özgün bir analizdir. Özellikle enflasyon düzeyinin bankaların öz sermaye kârlılığını nasıl etkilediği, enflasyonun istikrarlı olduğu dönemle yüksek seyrettiği dönem arasında farklılık bulunup bulunmadığı ile seçilen faktörlerin kârlılığa ne miktarda ve hangi yönde etkide bulunduğu hususunda literatüre katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Çalışmanın bundan sonraki bölümlerinin planları itibariyle; ilk önce uygulama konusu ile ilgili literatür taramasına yer verilecek, akabinde metodoloji bilgisi kapsamında; araştırmanın amacı, kapsamı, modeli ve analizi ile elde edilen bulgular ayrıntılı olarak ele alınacaktır. Son olarak araştırmanın sonuç ve önerilerine yer verilecektir.

2. Literatür Taraması

Enflasyonun olası etkileri hususunda yapılan birçok çalışma göstermiştir ki bu makro ekonomik faktörün öz sermaye kârlılığını arttırıcı yönde etkisi bulunmaktadır. Enflasyon genel fiyatlar seviyesini arttırıcı bir etkisinin bulunduğu dolayısıyla nominal olarak kârları yükseltmekle birlikte reel olarak enflasyondan arındırılmış şekli ile bu durum kesin olarak kârı arttırdığı veya azalttığı yönünde bir tahminde bulunulamaz. Bu durum ancak enflasyon muhasebesi uygulanması veya analiz edilmesi suretiyle tespit edilebilir. Literatürde, panel veri analizi yöntemi kullanarak bankaların kârlılığını etkileyen faktörleri araştırmış bulunan çalışmalar aşağıda özetlenmiştir.

Athanasoglou v.d., (2008), 1995-2001 yılları arasında Yunanistan’da faaliyette bulunan bankaların kârlılığına etki eden faktörlerin belirlenmesi için yaptıkları araştırmada; enflasyonun banka kârlılığı üzerinde pozitif etkisi olduğunu ve sermaye büyüklüğü ile işgücü verimliliği değişkenlerinin banka kârlılığını pozitif yönde etkilediği bulgusuna ulaşılmıştır.

Demirhan (2010), Türkiye’de 2003-2008 yılları kapsamında bankaların finansal yapıya ilişkin kararlarının kârlılık üzerindeki etkisini tespit etmek üzere yapmış olduğu çalışmada panel veri analizi yöntemi kullanmış olup; ulaşılan sonuçlara göre aktif büyüklüğü ve kârlılık arasında olumlu, faiz dışı giderler ile kârlılık arasında ters yönde ilişki belirlenmiştir.

**Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye
Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi**

Taşkın (2011), 1995-2009 yıllar kapsamında Türkiye’de faaliyette bulunan ticari bankalarının performanslarını etkileyen faktörleri belirlemek üzere gerçekleştirdiği çalışmada panel veri analizi yöntemini kullanmıştır. Performans ölçütü olarak hem öz sermaye kârlılığı, hem aktif kârlılığı ve hem de net faiz marjı değerlendirilmiştir. Çalışma sonucunda; öz sermaye kârlılığının bağımsız değişken olduğu ve rassal etkiler modeli kullanılmak suretiyle elde edilen bulgulara göre bankaların kârlılıklarına ilişkin performanslarının en fazla mikro değişkenlerden etkilenmekte olduğunu, makroekonomik unsurların ise kârlılık üzerinde çok fazla bir etkiye sahip olmadığını tespit etmiştir.

Hoffmann (2011) çalışmasında, 1995-2007 döneminde Amerikan bankacılık sektöründe 11.777 bankayı örneklem olarak kullanarak dinamik panel veri analizi uygulamıştır. Çalışmada ulaşılan bulgulara göre; Öz Sermaye kârlılığı ile sermaye yeterliliği arasında doğrusal olmayan bir etkinin olduğu tespit edilmiştir.

Trujillo-Ponce (2013), 1999–2009 dönemi veri seti kullanarak İspanyol bankacılık sektöründen 89 banka örneklemini ile dinamik panel veri analizi uygulamıştır. Çalışmanın bulgularına göre, enflasyon gibi makroekonomik faktörlerle kârlılık arasında pozitif yönde bir etki olduğu belirlenmiş olmakla birlikte Öz Sermaye kârlılığını negatif yönde etkilediği tespit edilmiştir.

Güneş (2015), Türkiye’de mevduat bankaların 2002-2012 yılları kapsamında verilerini panel veri modeli ile analiz ettiği çalışmasının bulgularına göre; enflasyon beklentilerinin kârlılığa pozitif etkide bulunduğu sonucuna ulaşmıştır. Özkaynak kârlılığı analiz sonuçlarına göre sermaye ve enflasyon değişkenleri ile aktif kârlılık arasında pozitif yönlü ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu bulgusu elde edilmiştir.

Sarıtaş vd. (2016), dinamik panel veri modeli kullanılarak yapmış olduğu çalışmada 2005-2013 dönemi kapsamında Türkiye’de mevcut 11 adet bankanın analizi gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgulara göre; mevcut enflasyon oranının öz sermaye kârlılığına anlamlı ve pozitif yönde etkide bulunduğu tespit edilmiştir.

Aydın (2019) yapmış olduğu çalışmada, Türkiye’de 2005-2015 yılları kapsamında faaliyette bulunan ticari bankaların ilişkin verileri kullanılarak panel veri regresyon analizi uygulanmıştır. Elde edilen bulgulara göre; bağımlı değişkenin özkaynak kârlılığı olduğu modelde enflasyon oranı ile özkaynak kârlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü ilişki olduğu belirlenmiştir.

Demirel vd. (2021) çalışmalarında, 2005-2017 dönemine ilişkin verileri kullanarak regresyon yöntemi ile BIST’te mevcut işlem gören bankaların finansal performansları ile makroekonomik faktörler ve içsel değişkenler arasındaki ilişkiyi araştırmışlardır. Araştırma bulgularına göre; öz kaynak kârlılığı ile toplam aktifler arasında olumlu yönde ilişki bulunurken finansal kaldıraç, enflasyon, yaş ve işsizlik arasında istatistiki olarak anlamlı ilişki belirlenmemiştir.

Ulusal düzeyde karlılık odaklı yapılan panel veri analiz çalışmalarından bazıları etki faktörleri ile birlikte Tablo 1’de gösterilmektedir.

Tablo 1. Ulusal Alanda Yapılan Panel Veri Analiz Çalışmaları

Araştırmacı	Yıl	Yöntem	Bağımlı Değişkenler	Bağımsız Değişkenler
Kaya	2002	Panel Veri Analizi- İki Aşamalı yöntem	Aktif Karlılığı, Özkaynak Karlılığı, Net Faiz Marjı	Likidite, Özkaynak, Personel giderleri, Mevduat, Piyasa payı, Takipteki alacaklar, Yabancı para pozisyonu, Menkul Kıymet
Tunay ve Silpar	2006	Panel Veri Analizi	Aktif Karlılığı, Özkaynak Karlılığı	Faiz Dışı Gider, Faiz Dışı Gelir, Banka Büyüklüğü, Özkaynaklar, Büyüme Oranı, Borsa Piyasa Kapitalizasyonu
Atasoy	2007	Panel Veri Analizi- Çoklu Doğrusal Regresyon	Aktif Karlılığı, Net Faiz Marjı	Enflasyon, Büyüme Oranı, Özkaynak/Aktifler, Mevduatlar/Aktifler, Krediler/Aktifler, Takipteki Alacaklar, Aktif Büyüklüğü
Ata	2009	Panel Veri Analizi	Aktif Karlılığı	Banka Aktif Büyüklüğü, Krediler/Mevduat, Sermaye Yeterliliği Oranı, Takipteki Krediler, GSYİH, TÜFE
Demirhan	2010	Panel Veri Analizi	Aktif Karlılığı, Özkaynak Karlılığı, Net Faiz Gelirleri, Faiz Dışı Gelirler	Toplam Mevduat / Toplam Pasifler - Alınan Krediler/ Toplam Pasifler - Özkaynaklar/ Toplam Pasifler - - Bankanın Toplam Aktifleri/ Toplam Bankacılık Sektörü Aktifleri - Net Faiz Gelirleri/ Toplam Aktifler (Net Faiz Marjı'nın bağımlı değişken olarak kullanıldığı model hariç) - Faiz Dışı Gelirler/ Toplam Aktifler (Faiz Dışı Gelirler'in bağımlı değişken olarak kullanıldığı model hariç) - Faiz Dışı Giderler/ Toplam Aktifler
Taşkın	2011	Panel Veri Analizi	Aktif Karlılığı, Özkaynak Karlılığı, Net Faiz Marjı	Toplam Krediler/ Toplam Aktifler (KRED), Aktif Büyüklüğü (SIZE), Özkaynaklar /Toplam Aktifler (SYR), Özel Karşılıklar/ Toplam Krediler (NPL), Personel Giderleri/ Toplam Gelirler (PGIDER), Bilanço Dışı Faaliyetler/ Toplam Aktifler (OFFBS), Yabancı Banka (DF), Kişi Başına Düşen Gayri Safi Milli Hasıla (GSMH), Sanayi Üretim Endeksi (UREN), Faiz Oranı (INT), Enflasyon Oranı (TUFE)
Güneş	2015	Panel Veri Analizi	Aktif Karlılığı, Özkaynak Karlılığı	Büyüklük (BÜY), Sermaye (SER), Risk Yönetimi (RİSK), Gider Yönetimi (GİDER), Takipteki Krediler (TKREDİ), Likidite (LİK), Enflasyon (ENF), GSYİH Büyüme Oranı (GSYİH), Yoğunlaşma (YOĞ)
Sarıtaş vd.	2016	Panel Veri Analizi	Aktif Karlılığı, Özkaynak Karlılığı	Sermaye Yeterlilik Rasyosu, Takipteki Krediler/Toplam Kredi, Toplam Kredi ve Alacaklar/Aktif, Toplam Mevduat/Toplam Aktif, Özkaynak/Varlık Toplamı, Toplam Gelir/Toplam Gider, TCMB'nin Gecelik Borç Verme Faiz Oranı, Büyüme Oranı, Enflasyon Oranı, 2008 Krizi ve Sanayi Üretim Endeksi.

**Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye
Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi**

Saldanlı Aydın	ve	2016	Panel Veri Analizi	Aktif Karlılığı, Özkaynak Karlılığı	Likit Aktifler, Kısa Vadeli Yükümlülükler, Faiz Dışı Gelirler, Personel Giderleri
Kocaman, Hazar Babuşcu Aydın	ve	2018	Statik Panel Veri Analizi	Aktif Karlılığı, Özkaynak Karlılığı	Sektör Payı, Likit Aktifler, Sermaye Yeterlilik Oranı, Takipteki Krediler, Enflasyon, Faiz Oranı, GSYİH
Aydın		2019	Panel Veri Analizi	Aktif karlılığı (AK) Özsermaye karlılığı (ÖK)	Kredi riski (KRİSK) Büyüklük (BÜY) Likidite riski (LRİSK) Faaliyet giderleri (FGİDER) Sermaye (SER) Net faiz gelirleri (NFGELİR) Faiz dışı gelirler (FDGELİR) Makroekonomik bağımsız değişkenler Ekonomik büyüme (EBÜY) Enflasyon oranı (ENFO) Sektörel bağımsız değişkenler Kredi yoğunlaşması (HHI-Kredi)
Demirel vd.		2021	Panel Veri Analizi	Aktif karlılığı, Özsermaye karlılığı, Tobin's Q, Fiyat/Kazanç Oranı	Finansal Kaldıraç, Toplam Aktifler, Banka Yaşı, İşsizlik, Enflasyon

3. Metodoloji

3.1. Araştırmanın Amacı, Kapsamı ve Yöntemi

Bu çalışmada enflasyonist ortamda yabancı sermayeli mevduat bankalarının öz sermaye kârlılığına etki eden faktörler araştırılmaktadır. Bu grup bankalar bankacılık sektörünün toplam aktifleri itibariyle %20'sini oluşturmaktadır. Belirtilen büyüklük ile yabancı sermayeli mevduat bankaları Türk finans sisteminde önemli bir konuma sahiptir. Yabancı sermayeli mevduat bankaları verimli çalışması ve faaliyetlerini yüksek performans ile ifa etmesi ile ilgili olarak öz sermaye kârlılığına etki eden faktörler belirlenerek değerlendirilmesi hedeflenmiştir.

Yabancı sermayeli bankalarının öz sermaye kârlılığına etki eden faktörlerin belirlenmesi ile ilgili çalışmanın analiz uygulamasında bağımlı değişken olarak Net Kâr / Öz Sermaye oranına etki eden faktörler belirlenmeye çalışılmaktadır. Türkiye'de kurulmuş mevcut 2010-2022 yılları arasında faaliyette bulunan yabancı sermayeli mevduat bankaları kapsam içinde değerlendirilmiştir. Bank Mellat Habib Bank Limited, Intesa Sanpaolo S.p.A., JPMorgan Chase Bank N.A. ve Soci t  G n rale (SA) şeklinde sıralayabileceğimiz şube bankacılığı şeklinde hizmet veren Türkiye'de tek şube ile veya birkaç şube ile faaliyette bulunan yabancı sermayeli bankalar başka bir ülkede yerleşik bir biçimde çalışmalarını sürdürdükleri dolayısıyla Türkiye'de kurulmuş olmadıkları dikkate alınarak kapsam dahiline alınmamıştır. Türkiye'de mevcut kurulmuş olmakla birlikte faaliyetleri itibariyle veri kısıtı bulunan; Bank of China Turkey A.Ş., MUFG Bank Turkey A.Ş. ve Rabobank A.Ş. analiz kapsamında değerlendirilememiştir. Sonuç itibariyle Türkiye'de kurulmuş 12 adet yabancı sermayeli mevduat bankası verileri kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Bu bankalar gerek şube sayıları, gerekse sermaye miktarları ve varlıkları itibariyle tam homojen bir yapıya sahip değildir. Panel veri analizi uygulama şekli etki analizi olduğundan örneklemin homojen olması değil belli kriterleri sağlaması yeterli olacaktır. Yabancı sermayeli bankalar ile ilgili yapılmış çok sayıda bilimsel çalışma bulunmaktadır. Burada; bankacılık faaliyeti yürütmek, Türkiye'de kurulmuş olmak, yabancı sermayeli olmak gibi genel bazı ayrımların yanı sıra dengeli panel uygulaması için veri eksikliğinin bulunmaması bu çalışmada dikkate alınarak veri seti oluşturulmuştur. Bu bankaların listesi Tablo 2'de yer almaktadır.

Örneklem olarak kullanılan tüm bankaların ilgili zaman periyodunda tüm verilerine erişilerek analiz çalışması gerçekleştirilmiştir. Bankaların finansal tüm verileri Türkiye Bankalar Birliği tarafından hazırlanan Türkiye'de Bankacılık Sistemi Seçilmiş Rasyolar (2010-2022) çalışmasından elde edilmiş olup, enflasyon verisi ise TÜİK verilerine dayanmaktadır.

Aynı zaman (t) döneminde n sayıda birim için gereksinim duyulan tüm veriler elde edilebilmesi halinde bu veri seti dengeli panel olarak ifade edilmektedir (Wooldridge, 2012:469). Çalışmanın veri seti kapsamındaki tüm yabancı sermayeli bankalarının 2010-2022 yılları arasında değişken olarak kullanılan finansal verilere erişilmiş olması dolayısıyla dengeli panel uygulaması gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada dönemsel farklılaşma yönüyle 2010-2016 yılları arası düşük enflasyon oranının bulunduğu, 2017-2022 yılları arası ise enflasyon oranlarında yükseliş olduğu dönemler olarak değerlendirilmiştir. Örneklem olarak belirlenen tüm bankaların analiz yapılan dönem itibarıyla 2010-2022 yıllarında yabancı sermayeli bankacılık statüsü mevcuttur. Uygulama çalışmasında kullanılan örneklem bilgileri ve aktiflere göre tüm bankacılık sektörü içindeki payları Tablo 2.'de verilmektedir.

Tablo 2. Araştırma Örneklemi Yabancı Sermayeli Mevduat Banka Bilgileri

Gösterim	Mevduat Bankası	Aktiflere Göre Sektör Payı (2022)
1	Alternatifbank A.Ş.	0,4
2	Arap Türk Bankası A.Ş.	0,1
3	Burgan Bank A.Ş.	0,4
4	Citibank A.Ş.	0,3
5	Denizbank A.Ş.	4,0
6	Deutsche Bank A.Ş.	0,1
7	HSBC Bank A.Ş.	0,7
8	ICBC Turkey Bank A.Ş.	0,5
9	ING Bank A.Ş.	0,8
10	QNB Finansbank A.Ş.	4,6
11	Turkland Bank A.Ş.	0,1
12	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	8,8

Araştırma çalışmasında yabancı bankalarının öz sermaye kârlılığına etki eden muhtemel faktörlerin tespit edilmesi yönünden kullanılan değişkenler bankaların finansal tablolarında yer alan öz sermaye kârlılığını etkileyen kalemlerden oluşmaktadır. Bu doğrultusunda çalışmanın analiz aşamasında yararlanmak üzere belirlenen değişkenler ve kısaltmalar Tablo 3.'teki gibidir.

Tablo 3. Bağımlı ve Bağımsız Değişkenler Tablosu

Kısaltma	Değişken Açıklaması	Değişken Türü
ÖZKÂR	Net Kâr/Öz Sermaye	Bağımlı
AKKÂR	Net Kâr/Toplam Aktifler	Bağımsız
MEV	Toplam Mevduat / Toplam Varlıklar	Bağımsız
ÖZAK	Öz Sermaye / Toplam Aktifler	Bağımsız
AKRE	Alınan Krediler / Toplam Varlıklar	Bağımsız
FGEL	Faiz Gelirleri / Toplam Varlıklar	Bağımsız
FGİD	Faiz Giderleri / Toplam Varlıklar	Bağımsız
SYO	Sermaye Yeterliliği Oranı	Bağımsız
LİKİT	Likit Aktifler / Toplam Aktifler	Bağımsız
TKRE	Toplam Krediler / Toplam Varlıklar	Bağımsız
FİNVAR	Finansal Varlıklar (Net) / Toplam Varlıklar	Bağımsız
ENF	Enflasyon Oranı	Bağımsız
D	Enflasyonist Dönem Kukla Değişkeni	Bağımsız

Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi

Uygulama çalışmasında Net Kâr/Öz Sermaye bağımlı değişken olarak kullanılmıştır. Bankaların öz sermaye kârlılığına etki eden faktörler daha önce yapılmış bulunan bilimsel çalışmalardan elde edilen bilgiler ışığında özgün bir veri seti oluşturularak analiz çalışmasında değerlendirilmiş olup; ilgili faktörlerin beklenen etki durumu şöyledir:

- Net Kâr/Toplam Aktifler, istatistiki olarak anlamlı ve pozitif etki beklenmektedir.
- Toplam Mevduat / Toplam Varlıklar, istatistiki olarak anlamlı ve pozitif etki beklenmektedir.
- Öz Sermaye / Toplam Aktifler, istatistiki olarak anlamlı ve pozitif etki beklenmektedir.
- Alınan Krediler / Toplam Varlıklar, istatistiki olarak anlamlı ve negatif etki beklenmektedir.
- Faiz Gelirleri / Toplam Varlıklar, istatistiki olarak anlamlı ve pozitif etki beklenmektedir.
- Faiz Giderleri / Toplam Varlıklar, istatistiki olarak anlamlı ve negatif etki beklenmektedir.
- Sermaye Yeterliliği Oranı, istatistiki olarak anlamlı ve pozitif etki beklenmektedir.
- Likit Aktifler / Toplam Aktifler, istatistiki olarak anlamlı ve pozitif etki beklenmektedir.
- Toplam Krediler / Toplam Varlıklar, istatistiki olarak anlamlı ve pozitif etki beklenmektedir.
- Finansal Varlıklar (Net) / Toplam Varlıklar istatistiki olarak anlamlı ve pozitif etki beklenmektedir.

belklenmektedir.

Belirtilen finansal oranlara ilave olarak enflasyon oranlarının (TÜFE) çift haneli rakamlara ulaşip daha sonra da devamlı bir artış trendine girdiği 2017 yılı için bir kukla değişken (KD) modele dahil edilmiştir. Böylelikle 2017 yılı sonrasında yaşanan yüksek enflasyonun bağımlı değişken (öz sermaye kârlılığı) üzerindeki etkisinin tespit edilmesi amaçlanmıştır.

Bu çalışma ile yabancı sermayeli mevduat bankalarının öz sermaye kârlılığına etki eden faktörlerin tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Etki eden faktörlerin tespitinde araştırmacılar tarafından genellikle panel veri analizi yöntemi kullanılmaktadır. Panel veri analizi uygulama itibariyle yatay kesit ve zaman serisi verileri birleştirmek suretiyle oluşturulan bir regresyon analiz yöntemidir (Tatoğlu, 2021: 6).

Panel veri modelinde etki faktörlerinin tespiti amacıyla bir tane bağımlı değişken ile birden çok bağımsız değişken kullanılmaktadır. Panel veri modeli istatistiki bir model olduğu için hata terimi de modelde yer almaktadır. Modelde kullanılan değişkenler hem birime hem de zaman serisine göre değişim göstermekte olduğundan her ikisi için de farklı indislerin modelde yer alması gerekmektedir (Taysı, 2020: 21).

$$Y = \alpha_{it} + \beta_{it} X_{it} + u_{it} \quad i=1, \dots, N ; t=1, \dots, T \quad (1)$$

Formülde mevcut kullanılan terimler itibariyle, Y: bağımlı değişkeni, x: bağımsız değişkeni, α sabit parametreyi, β eğim parametresini ve u hata terimini ifade etmektedir. i alt indisi birey, firma, şehir, ülke gibi birimleri, t alt indisi ise gün, ay, yıl gibi zamanı göstermektedir (Tatoğlu, 2020: 7).

3.2. Araştırmanın Modeli ve Bulgular

Bu çalışmada yabancı sermayeli mevduat bankalarının öz sermaye kârlılığını etkileyen faktörlerin tespiti için “Net Kâr/Öz Sermaye” oranı bağımlı değişken olup, Tablo 2.’de belirtilen bağımsız değişkenler kullanılmak suretiyle model tahmini yapılmaktadır. Toplam 156 gözlem ile analiz gerçekleştirilmektedir. Panel veri analizi için Stata 17 programı kullanılarak çözümlenme yapılmıştır.

Çalışmada yabancı sermayeli mevduat bankalarının öz sermaye kârlılığına etki eden faktörleri tespit etmek amacıyla panel veri analizi yöntemi kullanılmış olup, uygulanan model aşağıdaki gibidir;

$$\begin{aligned} \text{ÖZKAR}_{it} = & \alpha_{it} + \beta_{it} \text{AKKAR}_{it} + \beta_{it} \text{MEV}_{it} + \beta_{it} \text{ÖZAK}_{it} + \beta_{it} \text{AKRE}_{it} + \beta_{it} \text{FGEL}_{it} + \beta_{it} \text{FGİD}_{it} + \beta_{it} \text{SYO}_{it} + \beta_{it} \text{LİK} \\ & \text{İT}_{it} + \beta_{it} \text{TKRE}_{it} + \beta_{it} \text{FİNVAR}_{it} + \beta_{it} \text{ENF}_{it} + \beta_{it} \text{D}_{it} + u_{it} \end{aligned} \quad (2)$$

**Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye
Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi**

Uygulamada $i=1, \dots, 12$ örneklem bankaları, $t=2010, \dots, 2022$ zaman serisini göstermektedir. Değişkenlerle ilgili tanımlayıcı istatistiklere ait sonuçlar Tablo 4.'te gösterilmektedir.

Tablo 4. Tanımlayıcı İstatistikler Tablosu

Değişken	Ortalama	Standart Sapma	Minimum	Maksimum
ÖZKAR	10.90	19.71	-176.68	60.92
AKKAR	1.39	1.97	-11.90	9.79
MEV	58.92	14.11	14.93	84.52
ÖZAK	12.18	4.62	2.88	39.69
AKRE	15.93	13.36	0	57.19
FGEL	8.30	2.64	2.79	23.24
FGİD	4.06	1.96	0.46	13.09
SYO	20.31	7.71	12.57	62.95
LİKİT	30.89	14.66	10.80	91.30
TKRE	56.30	14.36	5.52	78.90
FİNVAR	24.25	15.03	4.55	75.81
ENF	16.53	15.85	6.16	64.27

Çalışmanın değişkenlerine ilişkin Tablo 4.'te yer alan Türkiye Bankalar Birliği verileri ışığında tanımlayıcı istatistiklere göre, örneklemde yer alan bankaların ortalama öz sermaye kârlarının yaklaşık %11, aktif kârlarının ise %1.39 düzeyinde olduğu görülmektedir. Özellikle Turkland Bank A.Ş.'nin 2019 yılı öz sermaye kârlılığının oldukça yüksek sayılabilecek zarar ile %-176,68 oranı ve ICBC Turkey Bank A.Ş.'nin 2022 yılı oldukça yüksek öz sermaye kârlılığı %60,92 oranı ilginç bir ayrıntı olarak değerlendirilebilir. Değişkenler ile ilgili diğer önemli bulgu ise örneklemdeki bankaların aktiflerinin %12.18'i öz sermaye ile finanse edilirken, bu oran en yüksek ise %39.69'a ulaşabilmektedir. Aktiflerin öz sermaye ile finanse edilmeyen kısmı yabancı kaynak ile finanse edildiğinden, örneklemdeki yabancı kaynak finansmanının ideal düzey olarak %50'nin üzerinde olduğu ancak ülkemiz gibi finansal piyasaların tam gelişmediği ülkelerde %60 oranında yabancı kaynak finansmanının da makul kabul edilebileceği söylenebilir. Örneklemdeki bankaların toplam varlıkları içindeki toplam mevduat payının ortalama yaklaşık %59 düzeyinde, aktif içindeki alınan kredilerin ise ortalama %15.93 düzeyinde olduğu görülmektedir. Diğer taraftan, gözlem döneminde (2010-2022) ortalama enflasyon oranının %16,53 seviyesinde olduğu, dönemdeki en düşük enflasyon oranı %6.16 iken, en yüksek enflasyon oranının ise %64.27 düzeyinde çıktığı ve böylece oranın en düşük olduğu yıla göre on katından fazla artış gösterdiği görülmektedir.

3.3. Verilerin Analizi

Bu çalışmada yabancı sermayeli bankalarının öz sermaye kârlılığını etkileyen faktörleri belirlemek amacıyla panel veri analizi modeli uygulanmıştır. Çalışmada kullanılan veri seti hem yatay ($n=12$) hem de dikey ($t=13$) kesit değerleri içermesi dolayısıyla panel veri analizi ile uygulama yapılması tercih edilmiştir. Bu sayede, çalışma 156 gözlem üzerinden analiz edilmiştir.

Uygulamada yatay kesite ilişkin verilerle zaman serisine ilişkin tüm verilerin birleştirilmesi sonucunda oluşan veri setine "Havuzlandırılmış Veri (Pooled Data)" denilmektedir (Güriş, 2015: 2; Gujarati, 2003: 28). Yatay kesit analizlerine veya zaman serisi analizlerine kıyasla panel veri analizinin daha çok bilgi içermesi nedeniyle, istatistiksel analiz uygulamalarında panel veri analizi yöntemi daha fazla tercih edilmektedir (Gökbulut, 2009: 143).

3.4. Bulguların Değerlendirilmesi

Araştırma çalışmasında panel veri analizi yapılmadan önce analizde kullanılan değişkenler arasında çoklu doğrusal bağlantı sorununun bulunup bulunmadığının belirlenmesi gerekmektedir. Bu

doğrultuda seçilen farklı iki değişken arasında basit korelasyon katsayısının 0.80 ve üstü olmaması doğrusal bağlantı sorunu olmadığına işaret etmektedir (Kasım, 2019: 122). Çalışmada panel veri analizi uygulamasına geçmeden evvel değişkenler arasında korelasyon analizi yapılmış olup Tablo 5'te korelasyon analizinden elde edilen katsayı verileri gösterilmektedir.

Tablo 5. Pearson Korelasyon Analizi Sonuçları

	ÖZKAR	AKKAR	MEV	ÖZAK	AKREDİ	FGEL	FGİD	SYO	LİKİT	TKREDİ	FİNVAR	ENF
ÖZKAR	1.00											
AKKAR	0.88	1.00										
MEV	-0.09	-0.11	1.00									
ÖZAK	0.19	0.47	-0.12	1.00								
AKREDİ	0.05	0.06	-0.89	0.05	1.00							
FGEL	0.00	0.11	0.07	0.27	-0.23	1.00						
FGİD	-0.32	0.40	0.27	-0.34	-0.35	0.62	1.00					
SYO	0.27	0.45	-0.05	0.41	0.05	0.05	-0.28	1.00				
LİKİT	0.03	0.18	-0.06	0.49	0.12	-0.15	-0.48	0.29	1.00			
TKREDİ	-0.17	-0.34	0.06	-0.41	-0.12	0.17	0.48	-0.61	-0.73	1.00		
FİNVAR	0.27	0.43	-0.01	0.26	-0.03	0.16	-0.09	0.64	0.08	-0.54	1.00	
ENF	0.41	0.37	0.07	-0.15	-0.03	0.07	0.08	0.35	-0.27	-0.19	0.45	1.00

Tablo 5.'te yer alan Pearson korelasyon katsayıları incelendiğinde, AKKAR ve ÖZKAR arasında 0.88 düzeyinde pozitif, AKREDİ ve MEV arasında 0.89, TKREDİ ve LİKİT arasında 0.73 düzeyinde negatif korelasyon olduğu görülmektedir. Elde edilen korelasyon analizine göre modeli oluşturan değişkenlerin uyumlu çalışması açısından ve etkileşimi yanlış olabileceği değerlendirilen değişkenlerin modelden çıkarılması gerekmektedir. Netice itibariyle modelde olası çoklu doğrusal bağlantı probleminden kaçınmak için AKKAR, MEV ve LİKİT değişkenleri analiz dışında bırakılmıştır.

Bu durumda araştırma modelinin son hali aşağıdaki gibidir;

$$\text{ÖZKAR}_{it} = \alpha_{it} + \beta_{it}\text{ÖZAK}_{it} + \beta_{it}\text{AKRE}_{it} + \beta_{it}\text{FGEL}_{it} + \beta_{it}\text{FGİD}_{it} + \beta_{it}\text{SYO}_{it} + \beta_{it}\text{TKRE}_{it} + \beta_{it}\text{FİNVAR}_{it} + \beta_{it}\text{ENF}_{it} + \beta_{it}\text{D}_{it} + u_{it} \quad (3)$$

Uygulamada zaman serisinin istatistiksel analizi gerçekleştirilmeden evvel seriyi oluşturan sürecin birim kök içerip içermediğinin değerlendirilmesine ihtiyaç vardır. Zaman içinde sabit olmayan seriler kullanılarak yapılan ekonometrik analizler, sapmalı sonuçlara yol açabilir (Tatoğlu, 2013: 199).

Araştırma örneklemindeki birimler arasında korelasyonun varlığı veya yokluğu durumunda uygulanacak birim kök testleri farklılık göstermektedir. Korelasyonun olmadığı durumlarda kullanılan birim kök testleri birinci nesil testler, korelasyonun olduğu durumlarda kullanılan birim kök testleri ise ikinci nesil testler olarak adlandırılmaktadır (Güriş, 2013: 204). Birimler arası korelasyon olup olmadığının belirlenmesi amacıyla Peseran's CD Testi'nden yararlanılmaktadır. Bu testte "H₀ : Birimler arasında bağıllık yoktur" olarak tanımlanırken p değeri > 0,05 ise H₀ reddedilemez, bu durumda birinci nesil birim kök testlerinin uygulanması gerekmektedir. Tablo 6'da değişkenlere ilişkin kesit bağımlılık sonuçları verilmektedir.

Tablo 6. Birim Kök Testleri

Değişken	Pesaran (2004) CD Test	Pesaran'ın CIPS Birim Kök Testi	
		Düzye	Birinci Fark
		CIPS	CIPS
ÖZKAR	14.61***		-2.73***
AKREDİ	1.99**		-3.47***
ÖZAK	5.51***	-2.39**	
FGEL	17.31***		-3.23***
FGİD	17.26***		-3.54***
SYO	11.69***		-3.20***
TKEDİ	7.46***	-2.67***	
FİNVAR	21.01***	-2.75***	

*, **, *** sırasıyla %10, %5 ve %1 önem düzeylerini göstermektedir.

Pesaran (2004) CD Testi sonuçlarına göre modeldeki birimler arasında korelasyon olduğu ve bu nedenle ikinci nesil birim kök testlerinin uygun olduğu ortaya çıkmıştır. Modeldeki birimler yabancı sermayeli bankalardır ve belli bir sektör (bankacılık sektörü) içinde oldukça sınırlı bir örnekleme temsil etmektedirler. Bu nedenle birimler arasında korelasyon olması beklenen bir durumdur. Kullanılan değişkenlere Pesaran CIPS ikinci nesil birim kök testi uygulanmıştır. ÖZAK, TKREDİ ve FİNVAR değişkenleri düzeyde durağan iken, ÖZKAR, AKREDİ, FGEL, FGİD ve SYO değişkenlerinin birinci farkları alınarak durağanlığı sağlanmıştır ve bundan sonraki analizlerde durağanlığı sağlanmış değişkenler kullanılmıştır.

Panel veri analizi yönteminde havuzlandırılmış en küçük kareler modeli (HEKK), sabit etkiler (SE) modeli ve tesadüfi etkiler (TE) modeli olmak üzere üç temel model kullanılmaktadır. Panel veri analizine başlamadan önce, hangi modelin veri setine uygulanacağına karar vermek amacıyla F testi, LM testi ve Hausman testi yapılması gerekmektedir. Bu testlerin sonuçları Tablo 7.'de sunulmaktadır.

Tablo 7. Uygun Tahmincinin Belirlenmesi

	F Testi		LM Testi		Hausman Testi	
	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık	İstatistik	Olasılık
ÖZKAR _{it}	0.19	0.99	0.00	1.00	-	-

Uygun tahmincinin tespit edilmesi için yapılan F Testi ve LM Testi sonuçlarına göre modelde birim etki bulunmadığı ve verilerin analizinde Havuzlandırılmış En Küçük Kareler (HEKK) modelinin kullanılmasının uygun olduğu tespit edilmiştir.

Modelin tahmininden önce modelde yer alan değişkenlere ilişkin spesifikasyon hatası testi yapılmıştır. Spesifikasyon hatası kısaca, modelin fonksiyonel biçiminin yanlış seçilmesi, modele gereksiz değişken alınması ya da gerekli değişkenlerin alınmaması olarak ifade edilebilir. Modelin spesifikasyon hatasına ilişkin RESET (Regression Specification Error Tests) Test sonuçları Tablo 8.'de verilmektedir.

Tablo 8. Spesifikasyon Hatası Test Sonuçları

Test Adı	İstatistik
Ramsey Specification ResetF Test Ramsey ResetF1 Test	0.39
DeBenedictis-Giles Spesification ResetL Test DeBenedictis-Giles ResetL1 Test	0.41
DeBenedictis-Giles Spesification ResetS Test DeBenedictis-Giles ResetS1 Test	0.73

Spesifikasyon hatası testlerinin hepsi “ H_0 : Spesifikasyon hatası yoktur” hipotezini test etmektedir. Tablo 8’de yer alan test istatistikleri > 0.05 olduğundan, tüm testler için H_0 hipotezi reddedilememiştir. Buna göre, modelin fonksiyonel biçimi doğru seçilmiştir ve modelden atılması ya da modele dâhil edilmesi gereken değişken bulunmamaktadır.

Panel veri analizinin sağlıklı sonuçlar verebilmesi için, birtakım varsayımların sağlanmasına ihtiyaç vardır. Bu varsayımlardan normallik varsayımı, bağımsız değişkenlerin koşulu altında hata terimlerinin normal dağıldığı anlamına gelmektedir. Bu varsayım HEKK, FE ve RE modellerinin tahmin edilmesi için zorunlu değildir. Ancak kalıntıların normal dağılım göstermesi, hipotez testlerinin gerçekleştirilmesinde önemli kolaylıklar sağlamaktadır. (Çınar, 2022:508)

Normallik varsayımı “ H_0 : Hata terimi normal dağılmaktadır” hipotezinin sınanmasıyla yapılırken, alternatif hipotez ise “ H_A : çarpıklık $\neq 0$, basıklık $\neq 3$ ” şeklindedir. Normallik varsayımı sınaması için yapılan Jarque-Bera Testi’nin Chi(2) değeri 0.00 (yani < 0.05) olduğundan H_0 hipotezi reddedilir. Diğer bir ifade ile veriler normal dağılmamaktadır. Bu durumun çarpıklık kaynaklı mı yoksa basıklık kaynaklı mı olduğu tespit edebilmek için D’agostino, Belancer ve D’agostino Testi yapılmıştır ve analiz sonuçları Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. D’agostino, Belancer ve D’agostino Testi

Değişken	Gözlem	Skewness	Kurtosis	Adj Chi2	Prob>Chi2
kalıntı	144	0.00	0.00	82.34	0.00

Tablo 9’da yer alan analiz sonuçları incelendiğinde, prob>Chi2 değerinin (0.00) 0.05’ten küçük olduğu görülmektedir. Buna göre, D’agostino, Belancer ve D’agostino Testi de önceki normal dağılım (Jarque-Bera) testini teyit ederek, verilerin normal dağılmadığını ifade etmektedir. Durumun sebebi araştırıldığında ise, “ H_0 : S=0 (Hata terimlerinin dağılımı çarpık değildir)” hipotezi sonucunun 0.00 olduğu ve “ H_0 : K=3 (Hata terimlerinin dağılımının basıklığı üçtür)” hipotezi sonucunun da 0.00 olduğu görülmektedir. Bu durumda her iki hipotez de reddedilmiştir. Diğer bir ifade ile hata terimlerinin çarpıklığı sıfıra, hata terimlerinin basıklığı ise üçe eşit değildir. Çarpıklık ve basıklık değerlerinin neler olduğunu tespit etmek için return list sorgusu yapıldığında; çarpıklığın 1.99 ve basıklığın ise 39.19 olduğu tespit edilmiştir.

Havuzlandırılmış En Küçük Kareler (HEKK) modelinde değişen varyans (heteroskedasite) sorunu ve otokorelasyon olup olmadığı araştırılırken, birimlerarası korelasyona bakılmamaktadır. Eğer modellerde değişen varyans, otokorelasyon veya birimler arası korelasyonun en az biri mevcut ise, parametre tahminlerini değiştirmeden standart hatalar düzeltilmeli ve yeni dirençli standart hatalar kullanılması gerekmektedir.

Tablo 10. Model Varsayımlarının Testleri

	Heteroskedasite		Otokorelasyon			
	Breush-Pagan/ Cook-Weisberg Testi		Durbin Watson Testi		Box-Pierce LM Testi	
	İstatistik	Olasılık	Rho	DW	İstatistik	Olasılık
ÖZKAR_{it}	4.03	0.04	-0.29	2.49	12.39	0.00

Tablo 10’da yer alan varsayım testlerine göre modelde yalnızca otokorelasyon problemlerinin bulunduğu tespit edilmiştir. Buna göre, model HEKK yönteminde otokorelasyon problemine karşı Parks-Kmenta Dirençli Tahmincisi ile tahmin edilmiştir ve elde edilen bulgular Tablo 11’de yer almaktadır.

Tablo 11. Enflasyonist Dönemde Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Panel Veri Analizi Sonuçları

Değişkenler	Katsayılar	Standart Hata	z İstatistik	Olasılık (P)
dAKREDi	-0.01	0.17	-0.07	0.94
ÖZAK	0.55	0.41	1.33	0.18
dFGEL	3.50	0.80	4.36	0.00
dFGİD	-7.20	1.52	-4.71	0.00
dSYO	-0.09	0.28	-0.32	0.74
TKREDi	0.18	0.14	1.26	0.20
FİNVAR	0.01	0.16	0.10	0.92
ENF	0.54	0.12	4.24	0.00
D	-4.40	4.27	-1.03	0.30
C	-22.04	12.80	-1.72	0.08
R²	0.5398			
Prob>Chi2	0.00			

Elde edilen analiz sonuçları değerlendirildiğinde, modelin anlamlı ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama gücünün 0.5398 oranında olduğu ortaya çıkmıştır. Bağımsız değişkenlerden FGEL ve ENF %1 anlamlılık düzeyinde öz sermaye kârlılığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı pozitif etkiye sahip iken, FGİD %1 anlamlılık düzeyinde öz sermaye kârlılığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı negatif etkiye sahiptir. Elde edilen bulgulara göre, FGEL (Faiz Gelirleri / Toplam Varlıklar) değişkeninde meydana gelen bir birimlik artış öz sermaye kârlılığını 3.50 birim arttırırken, FGİD (Faiz Giderleri / Toplam Varlıklar) değişkeninde meydana gelen bir birimlik artış öz sermaye kârlılığını 7.20 birim azaltmaktadır.

Bu çalışma ile ilgili olarak literatürde mevcut çalışmalarla mukayese edildiğinde; Athanasoglou v.d., (2008) enflasyonun banka kârlılığı üzerinde pozitif etkisi olduğu, Çakırcalı (2015) makroekonomik değişkenler öz sermaye kârlılığı arasında anlamlı bir ilişkinin olduğu, Güneş (2015) enflasyon değişkeni ile aktif kârlılık arasında pozitif ve istatistiksel olarak anlamlı bir ilişki olduğu, Sarıtaş vd. (2016) mevcut enflasyon oranının öz sermaye kârlılığına anlamlı ve pozitif etkide bulunduğu, Aydın (2019) faiz gelirleri, faiz dışı gelirler, banka büyüklüğü, sektörel yoğunlaşma ve enflasyon oranı gibi değişkenlerle öz sermaye kârlılığı arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki olduğu sonuçları ile uyumlu olduğu görülmüştür. Öte yandan; Taşkın (2011) makroekonomik unsurların ise kârlılık üzerinde çok fazla bir etkiye sahip olmadığı, Trujillo-Ponce (2013) enflasyon öz sermaye kârlılığını negatif yönde etkilediği, Demirel vd. (2021) öz sermaye kârlılığı ile enflasyon arasında istatistiksel olarak anlamlı ilişki belirlenemediği tespitleri ile uyumsuz olduğu anlaşılmıştır. Yapılan araştırma çalışmalarının bazıları ile uyumlu başka bazıları ile uyumsuz bulgular söz konusudur. Bu durum çalışmaya konu birimler aynı sektörde faaliyette bulunuyor olsalar da mevcut yapıları ve enflasyon gibi makroekonomik bir dışsal

Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi

etken karşısında durumlarının ve yönetim yapılarının verdiği tepkinin farklılaşabileceği şeklinde değerlendirme yapmak mümkündür. Ayrıca yüksek enflasyon oranlarının yaşandığı dönemlerde finansal davranışlar ve alışkanlıklar değiştiği için karmaşık piyasa ortamında düzenli bir faktör etkisinin olmaması da doğal karşılanabilir.

Araştırmanın amacı enflasyonist dönemde öz sermaye kârlılığına etki eden faktörleri tespit etmek olduğundan, bir dışsal değişken olarak enflasyonun öz sermaye kârlılığı üzerindeki etkisini tespit etmek amacıyla modele dahil edilen ve yıllık TÜFE oranlarını içeren ENF değişkeninin %1 anlamlılık düzeyinde öz sermaye kârlılığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif etkiye sahip olduğu görülmektedir. Buna göre, enflasyonda meydana gelen bir birimlik artış, öz sermaye kârlılığı üzerinde 0.54 birim artışa neden olmaktadır. Diğer yandan, 2017 yılında enflasyon oranının çift haneli rakama ulaşması ve takip yıllarda da hızla artmasıyla ülke ekonomisinde yaşanan yüksek enflasyonu temsil etmek üzere modele dahil edilen (D) kukla değişkeninin ise öz sermaye kârlılığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığı tespit edilmiştir. Enflasyonla ilgili elde edilen bulgular bir bütün olarak değerlendirildiğinde, bir dışsal değişken olarak enflasyonun öz sermaye kârlılığı üzerinde pozitif etkisinin olduğu ve enflasyon arttıkça öz sermaye kârlılığının da arttığı ancak 2017 yılında başlayan ve takip eden yıllarda hızla artan yüksek enflasyonlu dönemin ise öz sermaye kârlılığı üzerinde anlamlı bir ilişkisini olmadığı tespit edilmiştir.

4. Sonuç

Finansal kurumlardan en büyük varlık yapısına sahip olan bankalar faaliyetleri icabı mevduat toplarlar ve bunları kredi olarak kullanarak aracılık hizmetini yerine getirirler. Mevduat bankaları topladıkları fonları ve diğer yabancı kaynakları faiz kazancı elde etmek için kullandıkları gibi öz sermayelerini de aynı şekilde değerlendirirler. Bankalar faaliyetleri itibariyle ekonomik büyümenin ana unsurlarındandır. Ülke ekonomilerinin gelişimi için önemli olmaları dolayısıyla hassasiyetle takip edilmesi gereken kuruluşlardır. Bankaların ortakları açısından öz sermaye kârlılığı önemli bir husus olup, bu rasyoda olası gelişmeler dikkat çekici olabilmektedir.

Enflasyonun yüksek seyrettiği dönemlerde kaynakların etkin kullanımının sağlanması için bankaların farklı politikalar ve uygulamalar içinde olmalarını gerektirebilir. Enflasyonist ortamda genel olarak bankaların bilançolarında taşıdıkları finansal riskler sebebiyle kârlılıklarında değişiklikler görülebilir. Bu dönemlerde gerek faizlerdeki artış ve gerekse piyasa şartlarının değişmesi sebebiyle kaynakların maliyeti yükselmektedir. Özellikle enflasyonist dönemlerde yaşanan belirsizlik ve artan risk bankaların planlama yapmasını önemli ölçüde zorlaştırmaktadır. Fiyatlar genel seviyesinin yükselmesi ekonomide çok büyük değişikliklere sebep olduğu için öz sermaye kârlılığına etkisi yönünden araştırılma yapılması gerekli görülmektedir.

Bu çalışma ile 2010-2022 yılları arasında faaliyette bulunan 12 adet yabancı sermayeli mevduat bankası verileri kullanılarak analiz gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamındaki tüm yabancı sermayeli bankalarının 2010-2022 yılları arasındaki değişken olarak kullanılan finansal verilerine erişilmiş olup bu veriler Türkiye Bankalar Birliği tarafından hazırlanan Türkiye'de Bankacılık Sistemi Seçilmiş Rasyolar (2010-2022) çalışmasından elde edilmiştir.

Sonuç itibariyle elde edilen veriler ve analiz ışığında analiz sonuçları değerlendirildiğinde, oluşturulan modelin istatistiki olarak anlamlı ve bağımsız değişkenlerin bağımlı değişkeni açıklama gücünün %53.98 olduğu belirlenmiştir. Elde edilen bulgular ışığında, Faiz Gelirleri / Toplam Varlıklar oranı değişkeninde meydana gelen bir birimlik artış öz sermaye kârlılığını 3.50 birim arttırırken, Faiz Giderleri / Toplam Varlıklar oranı değişkeninde bir birimlik artış öz sermaye kârlılığını 7.20 birim azalttığı tespit edilmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda enflasyonun öz sermaye kârlılığına etkisini belirlemek amacıyla modele dahil edilen yıllık enflasyon değişkeninin %1 anlamlılık düzeyinde öz

Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi

sermaye kârlılığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif etkiye sahip olduğu ve enflasyonda meydana gelen bir birimlik artışın, öz sermaye kârlılığında 0.54 birim artışa neden olduğu tespit edilmiştir. Öte yandan enflasyon oranının ciddi miktarda yükselişe geçtiği ve yükseldiği 2017 yılından sonraki yüksek enflasyon oranının ise öz sermaye kârlılığı üzerinde istatistiksel olarak anlamlı bir etkisinin bulunmadığı belirlenmiştir. Netice itibariyle enflasyonun öz sermaye kârlılığı üzerinde pozitif etkisinin olduğu ve enflasyon arttıkça öz sermaye kârlılığının da arttığı ancak yükselen enflasyonist sürecin öz sermaye kârlılığı üzerinde anlamlı bir ilişkisinin olmadığı değerlendirilebilir.

Çalışmanın sonuçlarına bakıldığında politika önerileri çerçevesinde enflasyon oranı da dikkate alınarak yabancı sermayeli mevduat bankalarının öz sermaye kârlılığının artırılması için toplam varlıklar içinde faiz gelirlerini daha fazla arttırmaları için rekabetçi piyasa şartlarında daha çok müşteriye ulaşmaları gerekmektedir. Öte yandan toplam varlıklar içinde faiz giderlerini azaltmaları öz sermaye kârlılığını arttırmak için faiz gelirlerini arttırmanın öz sermaye kârlılığına etkisinin iki katından fazla olduğu dolayısıyla faiz giderlerini azaltmak öz sermaye kârlılığını yükseltmek için daha çok tercih edilmesi gerektiği düşünülmektedir. Bu durum bankaların kredi faiz oranları ile mevduat faiz oranları arasındaki makasın genişliği ile ilgili olup, bankaların faiz giderlerini azaltmak için mevduat sahiplerine başka bazı avantajlar sağlayarak mevduat faiz oranını düşük tutması gerekmektedir.

Bu çalışma, yabancı sermayeli mevduat bankaları ile ilgili uygulama itibariyle özgün bir analizdir. Özellikle enflasyonist ortamda öz sermaye kârlılığını etki eden faktörlerin tespiti yönünden literatüre katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir. Yapılan bu çalışma ilerleyen süreçte araştırmacılar tarafından öz sermaye kârlılığına etki etmesi muhtemel başka faktörlerin belirlenmesine imkân sağlayacağı öngörülmektedir.

Çatışma Beyanı (Competing Interests)

Çalışmanın yazarı, herhangi bir çıkar çatışması olmadığını beyan etmektedir.

The author declares that he has no competing interests.

Destek ve Teşekkür (Fundings and Acknowledgments)

Çalışma, kamusal, özel, ticari nitelikte ya da kâr amacı gütmeyen herhangi bir kurumdan destek alınmadan hazırlanmıştır.

This research received no specific grant from any funding agency in the public, commercial, or not-for-profit sectors.

Etik Beyanı (Ethical Statement)

Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur.

It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Araştırmacının Katkı Oranı (Author's Contributions)

Bu çalışma yazarın kendi inceleme, araştırma ve çalışmaları neticesinde oluşturulmuştur.

This article was created as a result of the author's own efforts and reviews.

**Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye
Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi**

KAYNAKÇA / REFERENCES

- Athanasoglou, P., Brissimis, S., and Delis, M. (2008). Bank-Specific, Industry-Specific and Macroeconomic Determinants of Bank Profitability. *Journal of International Financial Markets, Institutions & Money*, 121-136.
- Ata, A. (2009). Kriz Sonrası Türkiye’de Mevduat Bankaları Kârlılığına Etki Eden Faktörler. *İşletme Fakültesi Dergisi*, 10(2), 137-151.
- Atasoy, H. (2007). *Türk Bankacılık Sektöründe Gelir Gider Analizi ve Karlılık Performansının Belirleyicileri*, [Yayımlanmamış Uzmanlık Yeterlilik Tezi], Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Yayınları, Ankara.
- Aydın, Y. (2019). Türk bankacılık sektöründe kârlılığı etkileyen faktörlerin panel veri analizi ile incelenmesi. *Gümüşhane Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(1), 181-189.
- Çınar, M. (2022). *Panel Veri Ekonometrisi Stata ve EViews Uygulamalı*, Bursa: Ekin Basım Yayın
- Delikanlı, İ.U. (2018). *Bankacılık ve Sigortacılığa Giriş*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları
- Demirel, B. L., Koçyiğit, S. Ç., ve Kevser, M. (2021). Makroekonomik değişkenler ve içsel faktörler ile bankaların finansal performansı arasındaki ilişki: Türkiye için ampirik bir araştırma. *Ömer Halisdemir Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 14(2), 598-611.
- Demirhan, D. (2010). Türkiye’deki Mevduat Bankalarının Finansal Yapıya İlişkin Kararlarının Kârlılığa Etkisi. *Muhasebe ve Finansman Dergisi*, 45, 157-168.
- Demirgüç-Kunt, A. ve Huizinga H. (1999). Ticari Banka Faiz Marjları ve Kârlılığının Belirleyicileri: Bazı Uluslararası Kanıtlar. *Dünya Bankası Ekonomi İncelemesi*, 13(2), 379–408, <https://doi.org/10.1093/wber/13.2.379>
- Gökbulut, R. İ. (2009). *Hissedar Değeri ile Finansal Performans Ölçütleri Arasındaki İlişki ve İMKB Üzerine Bir Araştırma*, [Yayımlanmamış Doktora Tezi], İstanbul Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Gujarati, D. N.(2003). *Basic Econometrics*, New York: McGraw-Hill
- Güneş, N. (2015). Banka kârlılığının belirleyicileri: 2002-2012 dönemi Türk mevduat bankaları üzerine bir inceleme. *Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 20(3), 265–282.
- Gürüş, S. (2015), *Panel Veri Modelleri*, İstanbul:Der Yayınları
- Hoffmann, P. S. (2011). Determinants of the Profitability of the US Banking Industry. *International Journal of Business and Social Science*, 2(22), 255-269.
- Kantar, M.A. ve Öndeş, T. (2022). Enflasyonun İşletmelerin Finansal Faaliyetlerine ve Finansal Oranlarına Etkisinin Teorik Çerçevesi. *Global Journal of Economics and Business Studies*, 11(21), 39-47.
- Kasım, M. (2019). *İslam İşbirliği Teşkilatı ülkelerinde sermaye piyasalarının gelişmişliğini etkileyen faktörlerin panel veri analizi ile incelenmesi*. [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Süleyman Demirel Üniversitesi/Sosyal Bilimleri Enstitüsü, Isparta.
- Kaya, Y.T. (2002). *Türk Bankacılık Sektöründe Karlılığın Belirleyicileri 1997-2000*. Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumu, MSPD Çalışma Raporları :2002/1.Ankara
- Kocaman, B.E., Hazar, A. ve Babuşçu, Ş. (2018). Türk Bankacılık Sektöründe Sorunlu Kredilerin Yapılandırılmasının Banka Karlılığı Üzerine Etkileri. *Ekonomi Politika ve Finans Araştırmaları Dergisi*. 3(3), 226-242.
- Koyuncu C. ve Şahan, D., (2011). Türkiye’de Yabancı Bankaların Varlığının Yatırım ve GSMH Üzerindeki Etkisinin Analizi, *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30, 259-270
- Kurt, D. (2023). *Türkiye’de Bankacılık Sektöründe Kârlılığı Belirleyen Faktörlerin Panel Veri Analizi*, [Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi], Dokuz Eylül Üniversitesi/Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

**Enflasyonist Ortamda Yabancı Sermayeli Mevduat Bankalarının Öz Sermaye
Kârlılığına Etki Eden Faktörlerin Belirlenmesi**

Saldanlı, A. ve Aydın M. (2016). Bankacılık Sektöründe Kârlılığı Etkileyen Faktörlerin Panel Veri Analizi İle İncelenmesi, *Türkiye Örneği. Ekonometri ve İstatistik e-Dergisi*, 24, 1-9.

Sarıtaş, H., Uyar, S.G.K. ve Gökçe, A. (2016). Banka kârlılığı ile finansal oranlar ve makroekonomik değişkenler arasındaki ilişkilerin sistem dinamik panel veri modeli ile analizi: Türkiye araştırması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*, 11(1), 87–108.

Taşkın, F.D., (2011). Türkiye’de Ticari Bankaların Performansını Etkileyen Faktörler, *Ege Akademik Bakış*, 11/(2), 289 – 298

Tatoğlu, F.Y. (2013). *İleri panel veri analizi*. İstanbul: Beta Yayınları.

Tatoğlu, F.Y. (2020). *Panel veri analizi*. İstanbul Üniversitesi Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Ders Notları. http://auzefkitap.istanbul.edu.tr/kitap/ekonometri_ue/panelverianalizi.pdf, 10 Ocak 2021 tarihinde alınmıştır

Tunay, K. B., ve Silpar, A. M. (2006). *Türk Ticari Bankacılık Sektöründe Karlılığa Dayalı Performans Analizi-I*. TBB Araştırma Tebliği Serisi 1. Ankara

Türkiye Bankalar Birliği. (2023). *Türkiye’de bankacılık sistemi seçilmiş rasyolar 2002-2012*. Rapor Kodu: YT05. İstanbul

Türkiye Bankalar Birliği (2005) Türkiye’de Yabancı Bankalar, *Bankacılar Dergisi*, 52, 3-9

Türkiye Bankalar Birliği (2023). *Türkiye’de bankacılık sistemi seçilmiş rasyolar 2012-2022*. Rapor Kodu: YT05. İstanbul

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2018) *On Birinci Kalkınma Planı (2019-2023) Enflasyonla Mücadele Özel İhtisas Komisyonu Raporu* Yayın No: KB: 3017 - ÖİK: 798

Türkiye İstatistik Kurumu. (2024). *İstatistik Veri Portalı*, <https://data.tuik.gov.tr/> 25 Mayıs 2024 tarihinde alınmıştır

Trujillo-Ponce, A. (2013). What Determines The Profitability of Banks Evidence from Spain. *Accounting & Finance*, 53(2), 561-586

Wooldridge, J. M. (2012), *Introductory Econometrics: A Modern Approach*, South-Western: Cengage Learning.